

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1997-1998

4 NOVEMBER 1997

**Wetsontwerp strekkende om het geweld
tussen partners tegen te gaan**

VERSLAG
NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW **DELCOURT-PÊTRE**

De commissie voor de Justitie heeft het door de Kamer van volksvertegenwoordigers geamendeerde wetsontwerp besproken tijdens haar vergaderingen van 21 en 22 oktober en 4 november 1997.

I. UITEENZETTING DOOR DE MINISTER VAN JUSTITIE

De Kamer heeft het door de Senaat overgezonden wetsontwerp aangenomen met de volgende wijzigingen:

1. Ze heeft het toepassingsgebied van het nieuwe lid van artikel 410 van het Strafwetboek gewijzigd

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen:

1. Vaste leden: de heren Lallemand, voorzitter; Bourgeois, Coveliers, mevrouw de Bethune, de heren Desmedt, Erdman, Hotyat, de dames Maximus, Milquet, de heren Raes, Vandenberghe en mevrouw Delcourt-Pêtre, rapporteur.
2. Plaatsvervangers: de dames Merchiers en Van der Wildt.
3. Andere senatoren: de heer Boutmans, mevrouw Dardenne en de heer Loones.

Zie:

Gedr. St. van de Senaat:

1-269 - 1997/1998:

- Nr. 7: Ontwerp geamendeerd door de Kamer van volksvertegenwoordigers.
Nr. 8: Amendementen.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1997-1998

4 NOVEMBRE 1997

**Projet de loi visant à combattre
la violence au sein du couple**

RAPPORT
FAIT AU NOM
DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR MME **DELCOURT-PÊTRE**

La commission de la Justice a examiné le projet de loi, tel qu'amendé par la Chambre des représentants, lors de ses réunions des 21 et 22 octobre, et 4 novembre 1997.

I. EXPOSÉ DU MINISTRE DE LA JUSTICE

La Chambre a adopté le projet de loi, transmis par le Sénat, moyennant les modifications suivantes:

1. Elle a modifié le champ d'application du nouvel alinéa de l'article 410 du Code pénal en stipulant que

Ont participé aux travaux de la commission:

1. Membres effectifs: MM. Lallemand, président; Bourgeois, Coveliers, Mme de Bethune, MM. Desmedt, Erdman, Hotyat, Mmes Maximus, Milquet, MM. Raes, Vandenberghe et Mme Delcourt-Pêtre, rapporteuse.
2. Membres suppléants: Mmes Merchiers et Van der Wildt.
3. Autres sénateurs: M. Boutmans, Mme Dardenne et M. Loones.

Voir:

Documents du Sénat:

1-269 - 1997/1998:

- N° 7: Projet amendé par la Chambre des représentants.
N° 8: Amendements.

door te bepalen dat de zwaardere straffen niet alleen van toepassing zijn indien het misdrijf gepleegd is tegen de echtgenoot of de persoon met wie de schuldlige als gehuwde samenleeft maar ook indien de misdrijven gepleegd zijn tegen een persoon met wie

1. de schuldlige samenleeft of samengeleefd heeft;
2. en met wie hij een duurzame affectieve en seksuele relatie onderhoudt of heeft onderhouden.

Deze kwestie was ook in de commissie voor de Justitie van de Senaat besproken maar deze had het niet opportuun geacht het toepassingsgebied in die zin te verruimen.

Voor het openbaar ministerie doet zich immers het probleem voor hoe het bewijs kan worden geleverd dat het om een duurzame affectieve en seksuele relatie gaat.

2. De commissie voor de Justitie van de Kamer had na een lange discussie het amendement verworpen waarbij aan de verenigingen die tot doel hebben geweld in het gezin te bestrijden en te voorkomen, een vorderingsrecht wordt toegekend.

Dit amendement werd in de plenaire vergadering opnieuw ingediend; daarbij werd verwezen naar de plicht om hulp te bieden aan een persoon die in gevaar verkeert en naar de gevallen van geweldpleging die de dood tot gevolg hadden in Luik en in andere provincies.

Het amendement werd op de plenaire vergadering van 8 juli 1997 niet meer zo grondig besproken en de Kamer nam het in de plenaire vergadering van 10 juli 1997 aan. Door de goedkeuring van het amendement kon de eindstemming over het ontwerp pas plaatsvinden nadat een termijn van vijf dagen verstreken was, hetgeen geschiedde op 16 oktober.

De goedkeuring van dit amendement doet echter eveneens problemen rijzen. Het amendement bepaalt wel degelijk dat verenigingen met instemming van het slachtoffer in rechte kunnen optreden maar het is helemaal niet duidelijk wat het doel van deze vordering is. Gaat het om het algemeen belang, dan is er het openbaar ministerie dat dit verdedigt. Gaat het om de belangen van het slachtoffer, dan moeten deze door het slachtoffer zelf worden verdedigd, eventueel bijgestaan door zijn advocaat of door een andere instantie. Er bestaat geen collectief belang dat door de betrokken verenigingen verdedigd kan worden.

In de voorbije jaren is een wettelijk vorderingsrecht toegekend aan bepaalde organisaties en instellingen in uiteenlopende domeinen.

Indien men deze vorderingsrechten evenwel vergelijkt met wat hier voorgesteld wordt, stelt men vast dat de zaak slechts in twee gevallen voor de strafrechter gebracht kan worden: het vorderingsrecht toegekend aan bepaalde organisaties bij de wet van 30 juli

les peines plus lourdes ne s'appliquent pas seulement si les délits ont été commis envers l'époux ou la personne avec laquelle le coupable cohabite maritalement, mais également si les délits ont été commis envers une personne avec laquelle

1. le coupable cohabite ou a cohabité;
2. et avec laquelle il entretient ou a entretenu une relation affective et sexuelle durable.

Cette question avait été également discutée dans la commission de la Justice du Sénat, mais celle-ci n'avait pas jugé opportun d'élargir le champ d'application d'une telle manière.

En effet, la question se pose pour le ministère public de savoir comment il va prouver qu'il s'agit d'une relation affective et sexuelle durable.

2. La commission de la Justice de la Chambre avait rejeté, après une longue discussion, l'amendement visant à accorder le droit d'ester en justice aux associations dont l'objet social est de lutter et de prévenir les violences familiales.

Cet amendement a été déposé à nouveau en séance plénière, en renvoyant au devoir de porter assistance à une personne en danger et en se référant aux cas de violence qui ont entraîné des décès, à Liège ou dans d'autres provinces.

L'amendement n'a plus été l'objet d'une même discussion approfondie en séance plénière du 8 juillet 1997, et la Chambre a adopté cet amendement en séance plénière du 10 juillet. Étant donné que l'amendement était adopté, le vote final du projet ne pouvait avoir lieu avant l'expiration d'un délai de cinq jours, ce qui a été fait le 16 octobre.

L'acceptation de cet amendement posera néanmoins également des problèmes. En effet, l'amendement dit bien que les associations peuvent ester en justice avec l'accord de la victime, mais il n'est pas du tout clair quel sera l'objet de cette action. S'il s'agit de l'intérêt général, celui-ci est défendu par le ministère public. S'il s'agit des intérêts de la victime, ceux-ci doivent être défendus par la victime même, éventuellement assistée par son avocat ou aidée par une autre instance. Il n'existe pas un intérêt collectif qui peut être défendu par les associations en question.

Au cours des dernières années, un droit d'action a été reconnu par la loi à certaines organisations et institutions dans divers domaines.

Cependant, si l'on compare ces droits d'action avec celui qui est proposé ici, on constate que, dans deux cas seulement, l'action peut être menée devant le juge pénal; il s'agit du droit d'action reconnu à certaines organisations par la loi du 30 juillet 1981 tendant à

1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme en xenofobie ingegeven daden en bij de wet van 23 maart 1995 tot bestraffing van het ontkennen, minimaliseren, rechtvaardigen of goedkeuren van de genocide die tijdens de tweede wereldoorlog door het Duitse nationaal-socialistische regime is gepleegd.

Ook de wet van 12 januari 1993 kent bepaalde organisaties een vorderingsrecht toe inzake bescherming van het leefmilieu maar deze vordering moet ingesteld worden voor de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg en beoogt het staken van bepaalde handelingen of het nemen van preventieve maatregelen.

Een aantal verbruikersorganisaties en beroepsorganisaties kunnen ten slotte de staking van bepaalde handelingen verkrijgen maar deze vordering moet worden ingesteld voor de voorzitter van de rechtbank van koophandel.

De vraag rijst dan ook of het gerechtvaardigd is voor elk maatschappelijk fenomeen, zelfs indien het ernstig is zoals hier het echtelijk geweld, aan verenigingen een vorderingsrecht toe te kennen dat losstaat van dat van het openbaar ministerie.

Morgen kunnen geweld tegen kinderen, de verkeersveiligheid of enig ander fenomeen aanleiding geven tot dergelijke aanspraken, terwijl het te verdedigen belang ofwel het algemeen belang ofwel het belang van het slachtoffer is.

De voorgestelde tekst bepaalt dat het slachtoffer op elk ogenblik zijn instemming met de vordering kan intrekken, waardoor de vereniging de mogelijkheid wordt ontnomen om nog verder in rechte op te treden.

De vraag rijst hoe men kan bewijzen dat de instemming nog steeds aanwezig is.

Verdedigt de vereniging anderzijds een ander belang dan dat van het slachtoffer zelf?

Het is een andere zaak bijstand te verlenen aan het slachtoffer. Deze mogelijkheid stuit niet op bezwaren en is trouwens reeds opgenomen in de wet op de hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden.

3. De wijzigingen in de artikelen 4 en 6 zijn aangebracht ten gevolge van de opmerkingen van de Raad van State en geven geen moeilijkheden.

De minister veronderstelt dat de Senaat de besprekingen zal hervatten die hij reeds over bepaalde punten gevoerd heeft en hoopt dat hij de huidige tekst, althans uit juridisch oogpunt, zal verbeteren. In plaats van een passende oplossing te bieden voor het verschijnsel van het geweld tussen partners dreigt de bestaande tekst immers meer problemen te veroorzaken.

réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie, et par la loi du 23 mars 1995 tendant à réprimer la négation, la minimisation, la justification ou l'approbation du génocide commis par le régime national-socialiste allemand pendant la seconde guerre mondiale.

Quant à la loi du 12 janvier 1993, elle reconnaît à certaines organisations un droit d'action en matière de protection de l'environnement, mais cette action doit être menée devant le président du tribunal de première instance, et vise à obtenir la cessation de certains actes ou la prise de mesures de prévention.

Enfin, certaines organisations de consommateurs et organisations professionnelles peuvent obtenir la cessation de certains actes, mais c'est devant le président du tribunal de commerce que l'action doit être intentée.

La question se pose dès lors de savoir s'il est justifié d'accorder à des associations un droit d'action distinct de celui du ministère public pour chaque phénomène social, même grave, comme c'est le cas ici pour la violence dans le couple.

Demain, la violence à l'égard des enfants, la sécurité routière, ou tout autre phénomène risquent de donner lieu à des revendications en ce sens, alors que l'intérêt à défendre est soit l'intérêt général, soit celui de la victime.

Le texte proposé prévoit que le consentement de la victime à l'action peut être retiré à tout moment, ce qui met fin à la possibilité pour l'association de continuer à ester en justice.

La question se pose de savoir comment prouver que le consentement existe toujours.

Par ailleurs, l'association défend-elle un intérêt autre que celui de la victime elle-même?

Autre chose serait de prévoir une assistance à la victime. Cette dernière possibilité ne suscite aucune objection et est d'ailleurs aujourd'hui inscrite dans la loi sur l'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence.

3. Les modifications apportées aux articles 4 et 6 donnent suite à des observations formulées par le Conseil d'État, et ne suscitent pas de difficultés.

Je suppose que le Sénat reprendra les discussions qu'il a déjà eues sur certains points et j'espère qu'il améliorera le texte actuel, au moins du point de vue juridique. En effet, le texte actuel risque de provoquer plus de problèmes que d'apporter une solution adéquate au phénomène de la violence au sein du couple.

II. BESPREKING

A. Artikel 2 — *Strekking van het wetsontwerp*

Een lid verklaart dat hij de bezwaren van de minister ten aanzien van de door de Kamer aangenomen tekst deelt.

Wat de strekking van de tekst betreft, begrijpt spreekster dat men die ruimer wil maken, maar er zou tenminste een grens in de tijd moeten bepaald worden, want de bewoordingen «met wie hij samenleeft of samengeleefd heeft en een relatie heeft of gehad heeft» zijn te vaag.

Het bewijs van een duurzame seksuele relatie is bovendien zeer moeilijk te leveren en kan aanleiding geven tot pijnlijke debatten.

Een ander lid merkt op dat de door de Senaat goedgekeurde tekst oneindig veel eenvoudiger was aangezien geweld tegen een echtgenoot of tegen de persoon met wie men als gehuwde samenwoont, beoogd werd.

Spreekster onderstreept dat de inbreuk op de onschendbaarheid van de woning en op het recht op eerbiediging van het privé-leven te verantwoorden is bij samenlevende partners want in dat geval gaat het om een rechtstreekse vorm van geweld zonder omwegen van welke aard ook die spoedmaatregelen rechtvaardigt.

Wanneer het samenleven een einde heeft genomen, ontstaat daarentegen een ander soort relatie, waarin partners ruimtelijk gescheiden zijn en waarin andere maatregelen mogelijk zijn om zich tegen geweld daden te beschermen.

Indien de opheffing van de onschendbaarheid van de woning en een afwijking van het recht op privé-leven in dat laatste geval toch toegestaan wordt, bestaat er geen reden om niet hetzelfde te doen voor alle slachtoffers van geweld daden. Als men toestaat dat de ordediensten in zo'n geval optreden, dan kan dit bovendien veel willekeur en onzekerheid tot gevolg hebben.

Een andere spreker sluit zich eveneens aan bij de bezwaren van de minister. Hij acht het beter terug te keren naar de tekst die door de Senaat goedgekeurd is.

Wat betreft de wijzigingen die de Kamer in artikel 2 heeft aangebracht, ontstaan duidelijk problemen voor de bewijsvoering indien de strekking van de tekst verruimd wordt tot personen die niet meer als gehuwden samenleven. Anderzijds heeft de Kamer de wettelijke bescherming willen verruimen tot homo-seksuele paren terwijl deze tijdens de debatten in de Senaat uitgesloten waren van de toepassing van de wet, zoals bleek uit het gebruik van de woorden «als gehuwde samenleven», die kennelijk betrekking hebben op heteroseksuele paren. Dat was trouwens

II. DISCUSSION

A. Article 2 — *Champ d'application du projet de loi*

Un membre déclare partager les objections émises par le ministre à l'égard du texte voté par la Chambre.

En ce qui concerne le champ d'application du texte, l'intervenante comprend qu'on veuille l'étendre, mais il faudrait au moins prévoir une limite dans le temps, l'expression «cohabite ou a cohabité et entretient ou a entretenu...» étant trop vague.

En outre, la preuve d'une relation sexuelle durable sera fort difficile à apporter et risque de donner lieu à des débats délicats.

Un autre membre observe qu'en effet, le texte voté par le Sénat était infiniment plus simple, puisqu'il visait l'acte commis à l'égard d'un époux ou d'une personne avec laquelle on cohabite maritalement.

L'intervenant souligne que la dérogation faite à l'inviolabilité du domicile et au droit au respect de la vie privée se justifie dans le cas de partenaires qui cohabitent, car, dans cette hypothèse, il s'agit d'une violence immédiate, sans médiation d'aucune sorte, et qui justifie des mesures d'urgence.

Au contraire, quand la cohabitation a cessé, c'est un autre type de relation qui s'établit, où un espace existe entre les partenaires, et où d'autres mesures peuvent être prises pour se protéger contre des actes violents.

Si, dans cette hypothèse, on autorise néanmoins la levée de l'inviolabilité du domicile et une dérogation au droit à la vie privée, il n'y a pas de raison de ne pas en faire autant à l'égard de toutes les victimes d'actes de violence. En outre, autoriser l'intervention des forces de l'ordre dans ce cas risque de conduire à beaucoup d'arbitraire et d'insécurité.

Un autre intervenant se rallie lui aussi aux objections exprimées par le ministre. Il estime qu'il serait préférable d'en revenir au texte voté par le Sénat.

En ce qui concerne les modifications apportées par la Chambre à l'article 2, l'extension du champ d'application du texte aux personnes qui ne cohabitent plus posera d'évidents problèmes de preuve. D'autre part, la Chambre a voulu étendre la protection légale aux couples homosexuels, alors que, lors des débats au Sénat, ceux-ci avaient été exclus du champ d'application de la loi, comme le démontre l'usage du terme «maritalement», qui vise manifestement les couples hétérosexuels. Telle était d'ailleurs bien l'intention des auteurs de la proposition de loi,

ook de bedoeling van de indieners van het wetsvoorstel, dat terugging op de conferentie van Peking en specifiek betrekking had op vrouwen die zich mogelijk in een zwakke fysieke positie bevinden.

Door op dat punt in een uitbreiding te voorzien heeft de Kamer deze oorspronkelijke bedoeling gevormd.

Spreeker verklaart dus dat hij een amendement indient (Stuk Senaat, nr. 1-269/8, amendement nr. 16; zie *infra*, de stemming over artikel 2) dat ertoe strekt de tekst van artikel 2 in de door de Senaat goedgekeurde versie te herstellen.

Een lid merkt op dat een tussenoplossing erin kan bestaan de homoseksuele paren in aanmerking te nemen en de toepassing van de wet anderzijds te beperken tot de paren die op het ogenblik van de feiten samenleven.

De hoofdindieners van het wetsvoorstel verklaart dat zij begrip heeft voor de motieven van de leden die de amendering van artikel 2 voorstellen. Ze wijst er echter op dat vele gewelddaden plaatsvinden na de periode van samenleven.

Spreekster meent dan ook dat het nuttig is de toepassing van de tekst te verruimen tot de personen die samengeleefd hebben, ook al was de oorspronkelijke tekst van het voorstel duidelijker en sloot hij nauw aan op de conclusies van de conferentie van Peking.

Een lid verbaast zich over het standpunt van de vorige spreekster, de hoofdindieners van het oorspronkelijke wetsvoorstel, waarin expliciet verwezen werd naar de conferentie van Peking; daar ging het wel degelijk om de bescherming van vrouwen.

Een van de mede-indieners van het wetsvoorstel verklaart dat er naar zijn mening niets op tegen is het toepassingsgebied van de wet te verruimen tot de homoseksuele paren, ook al was dat niet de oorspronkelijke bedoeling van het voorstel. Het maatschappelijk debat is veel ruimer geworden en op heel wat vlakken hebben homoseksuele paren dezelfde rechten als gehuwde of niet gehuwde heteroseksuele paren. Deze ontwikkeling dient goedgekeurd te worden, zeker wat de bescherming van personen en de strijd tegen geweld betreft.

Een ander lid wijst erop dat artikel 2, waar gesproken wordt over personen die samenleven en samengeleefd hebben, en artikel 4, dat slechts betrekking heeft op het huidige samenleven, niet overeenstemmen.

Een lid verklaart dat iedereen het erover eens was dat geweld tussen partners een maatschappelijk probleem is, waarvoor een oplossing moet worden gevonden.

Wat de verruiming van de strekking van artikel 2 betreft, schuilt de moeilijkheid hoofdzakelijk in de eventuele termijn tussen het einde van het samenleven en het moment waarop geweld wordt gepleegd.

laquelle s'inspirait de la conférence de Pékin et visait spécifiquement les femmes susceptibles de se trouver dans une situation d'infériorité physique.

L'extension réalisée sur ce point par la Chambre constitue une distorsion par rapport à cette intention initiale.

L'intervenant annonce donc le dépôt d'un amendement (doc. Sénat, n° 1-269/8, amendement n° 16; voir *infra*, le vote de l'article 2), tendant à rétablir le texte de l'article 2 tel qu'adopté par le Sénat.

Un membre observe qu'une solution intermédiaire consisterait à viser les couples homosexuels, tout en limitant le champ d'application de la loi aux couples qui cohabitent au moment des faits.

L'auteur principal de la proposition de loi déclare comprendre la motivation des membres qui proposent d'amender l'article 2. Elle rappelle cependant que beaucoup de faits de violence se passent après la période de cohabitation.

Dès lors, même si le texte initial de la proposition était plus clair et correspondait de façon précise aux conclusions de la conférence de Pékin, l'intervenante estime que l'élargissement du champ d'application du texte aux personnes qui ont cohabité a son utilité.

Un membre s'étonne de la position adoptée par la précédente intervenante, qui est l'auteur principal de la proposition initiale, laquelle se référait explicitement à la conférence de Pékin, où c'était bien de la protection des femmes qu'il s'agissait.

L'une des cosignataires de la proposition de loi déclare qu'à son sens, il n'y a pas d'inconvénient à étendre le champ d'application de la loi aux couples homosexuels, même si tel n'était pas le sens originaire de la proposition. Le débat de société est devenu fort large, et, en bien des matières, les couples homosexuels ont les mêmes droits que les couples hétérosexuels, mariés ou non. Cette évolution doit être approuvée, certainement en ce qui concerne la protection des personnes et la lutte contre la violence.

Un autre membre souligne le défaut de concordance entre l'article 2, où il est question de personnes qui cohabitent ou ont cohabité, et l'article 4, qui ne vise que la cohabitation actuelle.

Un membre déclare que chacun semblait d'accord pour dire que la violence au sein du couple est un problème de société, auquel il convient de porter remède.

En ce qui concerne l'extension du champ d'application de l'article 2, la difficulté essentielle réside dans le délai éventuel séparant la fin de la vie commune des faits de violence.

Dit punt moet door de rechter beoordeeld worden: hij zal moeten nagaan welke band bestaat tussen het samenleven en de daden van geweld.

B. Artikel 7 — *Vorderingsrecht dat aan bepaalde verenigingen toegekend wordt*

Een lid verklaart dat hij de bezwaren van de minister tegen de door de Kamer aangenomen tekst deelt.

Over de kwestie van het vorderingsrecht dat aan bepaalde verenigingen verleend kan worden, is in deze commissie uitvoerig gediscussieerd tijdens de eerste bespreking van het wetsvoorstel, dat inmiddels wetsontwerp geworden is.

Als men een dergelijk recht toekent, opent dit de deur voor soortgelijke aanspraken door allerlei verenigingen die op andere terreinen werkzaam zijn. Waarom zou men dit voorrecht immers alleen verlenen aan verenigingen die de verdediging opnemen van vrouwen die het slachtoffer van gewelddaden zijn en niet aan die verenigingen die kinderen of andere zwakkere maatschappelijke groepen verdedigen?

Verschillende leden zijn het eens met die opmerkingen. Onderstreept wordt dat een algemene uitbreiding van dit soort vorderingen tot structurele problemen op het gebied van de rechterlijke organisatie dreigt te leiden.

Een lid merkt op dat de Kamer eigenlijk de oorspronkelijke tekst van het wetsvoorstel heeft overgenomen.

Spreker acht het verkieslijk terug te grijpen naar de tekst die door de Senaat is goedgekeurd. In een goed georganiseerde samenleving wordt het algemeen belang verdedigd door het openbaar ministerie en het is niet wenselijk om aan bepaalde verenigingen de mogelijkheid te geven een soortgelijke vordering in te stellen want zulks maakt de procedures alleen maar omslachtiger. Bovendien zou het slachtoffer tijdens de zitting zijn instemming nog kunnen intrekken.

Het lid verwijst daarenboven naar de bespreking van het ontwerp-Franchimont, tijdens welke ook al is gewezen op de gevaren die aan dit soort vorderingen verbonden zijn.

Spreker besluit dat de uitbreiding van het toepassingsgebied van de tekst te ver gaat. Men moet teruggrijpen naar de tekst die door de Senaat is goedgekeurd omdat die samenhangend en uitvoerbaar is. De Kamer, die het laatste woord heeft, moet dan een oordeel vellen.

Een lid verklaart de juridische bezwaren tegen artikel 7 te begrijpen.

Men kan nochtans het advies dat in de Kamer werd uitgebracht niet naast zich neerleggen. Een zeer ruime meerderheid van het adviescomité voor maatschap-

Ce point devra être apprécié par le juge, qui évaluera le lien existant entre la vie commune et la violence exercée.

B. Article 7 — *Droit d'ester en justice reconnu à certaines associations*

Un membre déclare partager les objections émises par le ministre à l'égard du texte voté par la Chambre.

La question du droit d'action à accorder à certaines associations avait été longuement discutée au sein de la présente commission, lors du premier examen de la proposition devenue entretemps projet.

Accorder un tel droit ouvre la porte à une revendication similaire de la part de toutes les associations œuvrant dans d'autres domaines. Pourquoi, en effet, accorder ce privilège aux seules associations défendant les femmes victimes de violence, et pas à celles qui défendent les enfants, ou d'autres catégories sociales plus faibles?

Plusieurs membres se rallient à ces observations. Il est souligné que l'extension générale de ce type d'action risque d'engendrer des problèmes structurels d'organisation judiciaire.

Un membre observe que la Chambre a en fait rétabli le texte initial de la proposition de loi.

L'intervenant estime préférable d'en revenir au texte adopté par le Sénat. Dans une société bien organisée, c'est le ministère public qui défend l'intérêt général, et il ne faut pas donner à une série d'associations la possibilité d'exercer une action similaire, qui alourdit les procédures. De plus, la victime pourrait encore retirer son consentement à l'audience.

Le membre renvoie en outre à la discussion du projet de loi «Franchimont», où les dangers de ce type d'action ont été soulignés.

Considérant dans leur ensemble les diverses extensions du champ d'application du texte, l'intervenant conclut qu'elles vont trop loin. Il faut en revenir au texte voté par le Sénat, pour des raisons de cohérence et de praticabilité. La Chambre, qui a le dernier mot, appréciera.

Un membre déclare comprendre les objections juridiques formulées à l'encontre de l'article 7.

Cependant, on ne peut passer outre à l'avis émis à la Chambre, où une très large majorité du comité d'avis pour l'émancipation sociale s'est prononcée en

pelijke emancipatie heeft ervoor gekozen om op dit punt de oorspronkelijke tekst van het voorstel te herstellen.

Geweld tussen de partners is wel degelijk een maatschappelijk probleem dat al te lang in de taboesfeer is blijven hangen; vaak kan het slachtoffer niet voldoende kracht opbrengen om zelf naar de rechter te stappen.

Handhaaft men artikel 7 zoals het door de Kamer werd goedgekeurd, dan stelt spreekster voor het aan te passen aan het vorderingsrecht zoals dat in andere wetten bestaat (bijvoorbeeld inzake milieu), op het stuk van de termijnen en de voorwaarden waaraan moet zijn voldaan om de vordering in te stellen.

Een ander lid verklaart de moeilijkheden te begrijpen die de slachtoffers van partnergeweld ervaren om klacht in te dienen.

Artikel 7 kent de verenigingen het recht toe om «in rechte op te treden». De juiste strekking van die woorden is niet erg duidelijk.

Indien het er alleen om gaat het slachtoffer van geweld te helpen om klacht in te dienen, stelt men vast dat veel opvangtehuizen dat nu reeds doen en dat zulks ook gerechtvaardigd is, al is het steeds het slachtoffer zelf dat klacht moet indienen.

Spreekster is dus gekant tegen artikel 7 van de voorliggende tekst.

Hij verwijst in dit verband naar de argumenten die hij tijdens de bespreking van het ontwerp-Franchimont aangevoerd heeft over het vorderingsrecht van de verenigingen.

Een lid is van mening dat de Kamer de tekst van het ontwerp verbeterd heeft.

Daarin wordt bepaald dat het slachtoffer moet instemmen met het instellen van de vordering, iets wat sommigen met aandrang hadden gevraagd in verband met het vorderingsrecht van verenigingen die racisme bestrijden. Die instemming kan zelfs op elk ogenblik worden ingetrokken.

Algemeen moeten wij vaststellen dat de belangen van individuen die wellicht niet op eigen kracht zouden handelen, steeds meer verdedigd worden voor verenigingen, vzw's en vakbonden.

De woorden «in rechte optreden» betekenen niet «in rechte vertegenwoordigen». Het gaat dus niet om een afwijking van de gewone regels met betrekking tot de verschijning.

Wanneer een slachtoffer moet verschijnen, zal het dus persoonlijk moeten verschijnen, bijgestaan door een advocaat of door hem vertegenwoordigd zoals artikel 728 van het Gerechtelijk Wetboek dat mogelijk maakt, maar het slachtoffer zal niet kunnen worden vertegenwoordigd door een vereniging.

faveur du rétablissement du texte initial de la proposition sur ce point.

La violence dans le couple est bel et bien un problème de société, qui a trop longtemps fait l'objet d'un tabou, et où la victime, bien souvent, n'a pas la force suffisante pour agir elle-même en justice.

Si l'on maintient l'article 7 adopté par la Chambre, l'intervenante suggère qu'on l'adapte par référence au droit d'action existant dans d'autres lois (par exemple en matière d'environnement), en ce qui concerne les délais et les conditions de l'action.

Un autre membre déclare comprendre les difficultés que peuvent rencontrer, pour porter plainte, les victimes de violence au sein du couple.

En l'occurrence, l'article 7 reconnaît aux associations le droit d'«ester en justice». La portée exacte de ces termes est incertaine.

S'il s'agit simplement d'assister la victime de violences dans sa démarche en vue de porter plainte, beaucoup de maisons d'accueil le font déjà, et cela paraît légitime, mais c'est toujours la victime elle-même qui porte plainte.

L'intervenant est donc opposé à l'article 7 du texte à l'examen.

Il se réfère à cet égard à l'argumentation qu'il a développée, dans le cadre de la discussion du projet Franchimont, à propos du droit d'action des associations.

Un membre est d'avis que le texte adopté par la Chambre constitue une amélioration du projet de loi.

Le consentement de la victime, que d'aucuns avaient réclamé avec insistance à propos du droit d'action des associations en matière de racisme, est ici prévu. Il peut même être retiré à tout instant.

De façon générale, nous nous trouvons dans un contexte où, de plus en plus, les associations, a.s.b.l., et syndicats défendent les intérêts de personnes qui, de façon individuelle, n'agiraient sans doute pas.

Quant aux termes «ester en justice», ils ne signifient pas «représenter en justice». Il ne s'agit donc pas d'une dérogation aux règles ordinaires de comparution.

Par conséquent, si la victime doit comparaître, elle le fera personnellement, en étant assistée par un avocat, ou représentée par lui comme le permet l'article 728 du Code judiciaire, mais elle ne pourra être représentée par une association.

In verband met de belangen die door de vereniging worden verdedigd, mag men niet uit het oog verliezen dat het thans zo is dat elke vereniging die beweert een belang te hebben, zich burgerlijke partij kan stellen. Pas op het einde van de procedure wordt bepaald of dat belang wel degelijk bestaat. Spreker pleit derhalve voor de goedkeuring *ne varietur* van de door de Kamer overgezonden tekst.

De minister is van mening dat de woorden «met instemming van het slachtoffer in rechte optreden» dubbelzinnig zijn en doen denken aan een vertegenwoordiging in rechte. Waartoe dient immers het vragen van de instemming van het slachtoffer indien de vereniging, die algemene belangen vertegenwoordigt, zich burgerlijke partij kan stellen?

Een lid antwoordt dat er eigenlijk verschillende partijen in het geding zijn: het slachtoffer van het geweld en een of meer verenigingen.

Een ander lid sluit zich aan bij de opmerking van een vorige spreker die erop gewezen heeft dat het vorderingsrecht van verenigingen die de belangen van vrouwen verdedigen, aansluit bij een algemene tendens die zowel in België als in het buitenland bestaat.

In andere landen kunnen vrouwen een beroep doen op vrouwenorganisaties die hen bijstaan wanneer ze naar de rechter stappen om de bestraffing van sommige ongelijkheden en discriminaties af te dwingen.

In verband met de aard van het verdedigde belang zij opgemerkt dat het uiteraard om een individueel belang gaat, maar ten dele ook om een collectief en algemeen belang.

Het uitgangspunt van het voorstel is de vaststelling dat echtelijk geweld niet leidt tot een proces-verbaal, niet vervolgd wordt en in de meerderheid van de gevallen verzwegen wordt.

Dit bewijst dat dit probleem de individuele relaties overstijgt en dat het wel degelijk om een maatschappelijk fenomeen gaat.

Men moet derhalve de moed opbrengen om artikel 7 van het ontwerp goed te keuren, want op die manier zal het recht van de verenigingen om met de instemming van het slachtoffer in rechte op te treden, kunnen bijdragen tot het zichtbaar maken van deze vorm van geweld, zullen deze zaken voor de rechter worden gebracht en zal de noodzakelijke psychologische hulp kunnen worden verleend aan de slachtoffers. Spreekster pleit dus eveneens voor de goedkeuring van de door de Kamer aangenomen tekst.

Een lid merkt op dat niet alleen vrouwen maar ook mannen het slachtoffer kunnen zijn van partnergeweld. Dezelfde spreker verklaart dat de vrouwenverenigingen, die fantastisch werk verrichten, de vrouw vaak aanmoedigen tot en begeleiden bij het indienen

En ce qui concerne l'intérêt défendu par l'association, il ne faut pas perdre de vue qu'en l'état actuel des choses, toute association peut se constituer partie civile en prétendant avoir un intérêt. Ce n'est qu'au terme de la procédure que l'on déterminera si cet intérêt existe bel et bien. L'intervenant plaide par conséquent pour l'adoption *ne varietur* du texte transmis par la Chambre.

Le ministre estime que les termes «ester en justice avec l'accord de la victime» sont ambigus et évoquent l'idée d'une représentation en justice. À quoi servirait en effet de demander l'accord de la victime, si l'association, représentant des intérêts généraux, peut se constituer partie civile?

Un membre répond qu'en fait, il y a plusieurs parties au procès: la victime des violences, et une ou même plusieurs associations.

Un autre membre se rallie aux propos d'un précédent orateur, qui soulignait que le droit d'action des associations de défense des femmes s'inscrit dans une tendance générale existant actuellement tant en Belgique qu'à l'étranger.

Dans d'autres pays, les femmes peuvent faire appel à des organisations de femmes pour les assister en justice, en vue de lutter contre certaines inégalités et discriminations.

Quant à la nature de l'intérêt défendu, il s'agit évidemment d'un intérêt individuel, mais aussi, pour une part, d'un intérêt collectif et général.

Le point de départ de la proposition est la constatation que les faits de violence conjugale ne font pas l'objet de procès verbaux, ne sont pas poursuivis, et sont tus la plupart du temps.

Cela témoigne du fait que ce problème dépasse le cadre des relations individuelles et qu'il s'agit bel et bien d'un phénomène social.

C'est pourquoi il importe d'avoir le courage de voter l'article 7 du projet, afin que le droit des associations d'ester en justice avec le consentement de la victime puisse contribuer à rendre cette forme de violence plus visible, à en saisir les tribunaux, et à apporter aux victimes un soutien psychologique nécessaire. L'intervenante plaide donc elle aussi pour le vote du texte adopté par la Chambre.

Un membre fait remarquer que ce ne sont pas seulement les femmes, mais aussi les hommes, qui sont victimes de violences dans le couple. Le même intervenant déclare que, bien souvent, les associations de femmes, qui font un travail remarquable, encoura-

van een klacht en de keuze van een advocaat. Maar waar is, zodra dat is gebeurd, het optreden van dergelijke verenigingen nog goed voor als men weet dat voor het instellen van een vordering de instemming van het slachtoffer nodig is? Die dubbele «vertegenwoordiging» maakt de procedure bijzonder ingewikkeld.

Een ander lid verklaart dat vrouwen inderdaad vooral nood hebben aan begeleiding in het stadium waarin de zaak door de politie wordt behandeld. Wanneer de zaak voor de rechtbank komt, kan de advocaat immers de fakkel overnemen.

De hoofdindieners van het voorstel onderstreept dat de hulp van een vereniging omdat het slachtoffer economisch en psychologisch zwak staat, slechts in een beperkt aantal gevallen noodzakelijk zal zijn.

In dergelijke gevallen kunnen de aanwezigheid van een vereniging die het slachtoffer steunt, en de wetenschap dat het om een maatschappelijk probleem gaat, van groot nut zijn.

De verenigingen die in deze sector werkzaam zijn, zijn overigens goed bekend en bovendien sedert meer dan twintig jaar actief op het terrein. Zij kennen de moeilijke gevallen goed en fungeren als aanspreekpunt voor alle politiediensten.

Zij vormen de enige plaatsen waar de politie soms 's nachts een oplossing kan vinden voor een dramatische situatie.

Het geval van geweldpleging dat zich in Luik heeft voorgedaan en dat geleid heeft tot het overlijden van het slachtoffer was voorzienbaar. Indien men die vrouw had kunnen helpen een stap te zetten die zij nooit alleen zou hebben aangedurfd, had men misschien het ergste kunnen voorkomen.

Een van de mede-indieners van het wetsvoorstel is van mening dat de hier behandelde problematiek te vergelijken is met de problematiek van het racisme. Men kan zich afvragen waarom men een vorderingsrecht heeft toegekend aan de verenigingen die actief zijn op het terrein van het racisme en dat recht weigert aan verenigingen die zich bezighouden met echtelijk geweld.

Het partnergeweld is immers het resultaat van een fundamentele en eeuwenoude ongelijkheid van mannen en vrouwen, die een maatschappelijk gegeven is.

Het gaat om een extreme en buitengewoon pijnlijke uiting van die ongelijkheid daar de fysieke en psychologische integriteit van de vrouw die er het slachtoffer van is, wordt aangetast.

Spreekster is niet gekant tegen het toekennen van een vorderingsrecht aan verenigingen in alle gevallen van ongelijkheid, maar hier gaat het om een specifiek geval.

gent la femme et l'accompagnent dans sa démarche en vue de porter plainte et de faire choix d'un avocat. Mais une fois ce choix fait, quelle est encore l'utilité de l'intervention de telles associations, sachant par ailleurs que leur action suppose le consentement de la victime? Cette double «représentation» complique singulièrement la procédure.

Un autre membre déclare qu'en effet, l'accompagnement des femmes au stade où l'affaire est traitée par la police paraît encore plus nécessaire que devant le tribunal, où l'avocat peut prendre le relais.

L'auteur principal de la proposition souligne que le nombre de cas où l'assistance d'une association sera nécessaire, en raison de la faiblesse psychologique et économique de la victime, est limité.

Le fait de mettre en évidence qu'il s'agit d'un problème social, et la présence d'une association aux côtés de la victime peuvent être d'une grande utilité dans de tels cas.

Par ailleurs, les associations œuvrant dans ce secteur sont bien connues, et travaillent sur le terrain depuis plus de vingt ans. Elles connaissent bien les cas difficiles et servent de point de référence à toutes les polices.

Ce sont les seuls endroits où les policiers peuvent, parfois de nuit, trouver une solution à une situation dramatique.

Le cas de violence qui a eu lieu à Liège, et qui a entraîné le décès de la victime, était prévisible. Si l'on avait pu aider cette femme, dans une démarche qu'elle n'avait jamais osé accomplir seule, peut-être aurait-on pu éviter le pire.

L'un des co-auteurs de la proposition de loi estime que la problématique traitée par celle-ci est comparable à celle du racisme. Pourquoi, dès lors, donner un droit d'action aux associations en cette dernière matière, et le refuser dans le cas de violences conjugales?

La violence dans le couple est en effet le résultat d'une inégalité fondamentale et séculaire entre hommes et femmes, qui est une donnée sociale.

Il s'agit d'une manifestation extrême et particulièrement douloureuse de cette inégalité, parce qu'elle touche à l'intégrité physique et psychologique de la femme qui en est la victime.

L'intervenante n'est pas opposée à ce qu'un droit d'action similaire soit ouvert aux associations dans tous les cas d'inégalité, mais il s'agit ici d'un cas spécifique.

Een ander lid is van mening dat de vergelijking die gemaakt wordt met de wetgeving op het gebied van het racisme, niet voor alle punten opgaat. De wet van 30 juli 1981 voorziet immers niet in de instemming van het slachtoffer voor alle strafbare feiten die onder de toepassing van de wet vallen.

Aan het maatschappelijk fenomeen dat het geweld tussen partners is, zit daarentegen een persoonlijk aspect vast.

De hoofdindieners van het voorstel antwoordt dat de strijd tegen racisme ongetwijfeld een correcte ideologische doelstelling is, die het instellen van nieuwe vorderingsrechten rechtvaardigt. Dit doet niets af aan het feit dat strengere bestraffing van het geweld tussen partners als maatschappelijk fenomeen noodzakelijk is.

Een lid blijft van mening dat artikel 7 kan leiden tot een wildgroei van gevallen waarin allerhande verenigingen een vorderingsrecht zullen opeisen. Zulks lijkt niet wenselijk, vooral niet in de huidige context waarin tal van vzw's die nog niets bewezen hebben, worden opgericht.

Spreekster is van mening dat psychologische hulp niet mag worden verward met juridische bijstand. Een vereniging kan legitiem psychologische hulp verlenen maar juridische bijstand blijft het monopolie van advocaten. Daarenboven zijn er garanties nodig zodat alleen erkende verenigingen kunnen optreden.

Een ander lid antwoordt dat de vereniging die in rechte wil optreden in de zin van artikel 7, dat zal moeten doen via een advocaat.

De hoofdindieners van het voorstel herinnert eraan dat het verlenen van een vorderingsrecht aan de verenigingen tot doel had steun te verlenen aan de zwakste vrouwen, die het enorm moeilijk hebben om een procedure tot het einde te voeren.

De advocaat vervult niet noodzakelijk die rol gedurende de hele procedure en dreigt op een gegeven ogenblik te overwegen of het wel wenselijk is het proces voort te zetten.

Spreekster herinnert eraan dat het voorstel om het vorderingsrecht te beperken tot de erkende verenigingen niet in aanmerking werd genomen omdat het probleem van de erkenning een gemeenschapsmaterie is.

De minister vraagt zich af wat het verschil is tussen de directe dagvaarding door een vereniging met instemming van het slachtoffer krachtens artikel 7 van het ontwerp en een directe dagvaarding door het slachtoffer bijgestaan door een advocaat.

Op een ogenblik waarop men zich inspant om de hulp aan slachtoffers te verbeteren door de bestaande wetgeving terzake aan te passen, zou het contraproductief zijn aan de verenigingen het vorderingsrecht bepaald in artikel 7 van het ontwerp te verlenen.

Un autre membre estime que le parallèle opéré avec la législation existant en matière de racisme n'est pas fondé sur tous les points. En effet, la loi du 30 juillet 1981 ne prévoit pas l'accord de la victime pour toutes les infractions tombant dans son champ d'application.

La violence dans le couple revêt au contraire, outre le phénomène social qu'elle représente, un aspect personnel.

L'auteur principal de la proposition répond que, certes, la lutte contre le racisme est un objectif idéologiquement correct, qui méritait que l'on crée des droits d'action nouveaux. Cela n'enlève rien au fait qu'il importe de souligner la nécessité d'une répression accrue de la violence dans le couple en tant que phénomène social.

Un membre reste d'avis que l'article 7 ouvre la voie à une multiplication des cas où un droit d'action sera revendiqué par des associations de toutes sortes. Cela ne paraît pas opportun, surtout dans le contexte actuel, où nombre d'a.s.b.l. se créent, qui n'ont pas encore fait leurs preuves.

L'intervenante estime qu'il ne faut pas confondre assistance psychologique et assistance juridique. Une association peut légitimement apporter la première, mais la seconde reste le monopole du barreau. En outre, il faut prévoir des garanties, afin que seules les associations reconnues puissent agir.

Un autre membre répond que l'association qui veut « ester en justice » au sens de l'article 7 devra le faire par le biais d'un avocat.

L'auteur principal de la proposition rappelle que le but du droit d'action conféré aux associations était que les femmes les plus faibles, qui ont d'énormes difficultés à mener une procédure à terme, sentent à leurs côtés un appui.

L'avocat ne jouera pas nécessairement un tel rôle durant toute la procédure, et risque, à tel ou tel moment, de remettre en question l'opportunité de la poursuite de l'action.

Quant à la suggestion consistant à limiter le droit d'action aux seules associations reconnues, l'intervenante rappelle qu'elle n'avait pas été retenue, parce qu'elle reportait vers les communautés le problème de l'agrégation.

Le ministre se demande quelle est la différence entre la citation directe que pourra lancer l'association avec l'accord de la victime en vertu de l'article 7 du projet, et une citation directe lancée par la victime avec l'assistance d'un avocat.

Au moment où l'on s'efforce d'accroître l'aide aux victimes en adaptant la législation existant en la matière, il serait contre-productif de conférer aux associations le droit d'action prévu à l'article 7 du projet.

Een lid merkt op dat artikel 7, zoals het thans geformuleerd is, het slachtoffer in staat stelt niet te verschijnen en geen partij te zijn in het proces. De tekst behoudt aldus zijn volledig nut, daar een van de fundamentele gegevens bij partnergeweld de angst van het slachtoffer is voor de partner en voor de gerechtelijke stappen die moeten worden ondernomen.

Een ander lid herinnert eraan dat het slachtoffer steeds kan afzien van de instemming. Dat betekent dat de verdachte, tot het sluiten van de debatten, aan de vereniging het bewijs kan vragen van de instemming van het slachtoffer.

Spreker wijst in dit verband op het geval waarin slagen en verwondingen zijn toegebracht, waarna onderhandelingen worden aangevat die leiden tot een akkoord tussen de partijen over een scheiding met onderlinge toestemming. In dat geval zal de vereniging niet meer mogen optreden.

Een lid antwoordt dat in een dergelijk geval inderdaad de vraag naar de bevoegdheid rijst. Het is echter niet uitgesloten, hoewel het uitzonderlijk is, dat de echtgenoten overeenstemming bereiken of zich verzoenen op voorwaarde dat de rechter een vergoeding toekent voor de schade die de benadeelde echtgenoot geleden heeft.

Een ander lid blijft gekant tegen artikel 7 van het ontwerp. Er zijn nog allerlei andere toestanden denkbaar dan die welke het ontwerp beoogt, waarin iemand zich in een zwakke positie bevindt. Het recht is trouwens niets anders dan de regeling van de betrekkingen tussen de zwakste en de sterkste partij.

Er wordt geantwoord dat het partnergeweld structureel geweld is en een echt maatschappelijk fenomeen is.

De specificiteit van fysiek en seksueel geweld in een intieme en affectieve relatie is dat het slachtoffer het gevoel heeft zijn identiteit te verliezen.

De toegevoegde waarde van het vorderingsrecht van de verenigingen is dat vrouwen zich gesteund zullen voelen door de aanwezigheid van een derde, waardoor de maatschappelijke dimensie van het probleem wordt onderstreept.

Ten slotte mag de voorgestelde oplossing niet worden verworpen omdat zij slechts een gedeeltelijke oplossing zou zijn. Ze moet beschouwd worden als een eerste stap in de richting van een totaaloplossing, waarnaar gestreefd moet worden.

C. Door de Kamer aangebrachte wijzigingen in de artikelen 4 en 6 van het ontwerp

De minister merkt op dat de wijziging die in artikel 4 van het ontwerp is aangebracht, het gevolg is van een opmerking van de Raad van State die gegrond

Un membre fait observer que la formulation de l'article 7 permet à la victime de ne pas comparaître, et de ne pas être partie au procès. Le texte a ainsi toute son utilité, l'un des éléments fondamentaux en matière de violence dans le couple étant la crainte que la victime éprouve à l'égard de son partenaire, et des démarches judiciaires à accomplir.

Un autre membre rappelle que la victime peut toujours retirer son consentement. Cela signifie que jusqu'à la clôture des débats, le prévenu peut demander à l'association la preuve de ce que le consentement de la victime persiste.

L'intervenant évoque à cet égard l'hypothèse de coups et blessures entre époux, suivis de négociations qui aboutissent à un accord des parties sur un divorce par consentement mutuel. Dans un tel cas, l'association ne sera plus habilitée à agir.

Un membre répond qu'effectivement, la question de l'habilitation sera soulevée dans un tel cas. Mais il n'est pas exclu, bien que ce soit exceptionnel, qu'un accord ou une réconciliation des époux soient conclus sous condition d'une réparation judiciaire du préjudice subi par l'époux lésé.

Un autre membre reste opposé à l'article 7 du projet. Toutes sortes d'autres situations de faiblesse que celle visée par le projet sont imaginables. Le droit n'est d'ailleurs rien d'autre que la réglementation des rapports entre la partie la plus faible et la partie la plus forte.

Il est répondu que la violence dans le couple présente la caractéristique d'être structurelle, et de constituer un véritable phénomène social.

La spécificité de la violence physique et sexuelle exercée dans le cadre d'une relation intime et affective est que la victime a le sentiment de perdre son identité.

La valeur ajoutée du droit d'action des associations est que les femmes se sentiront soutenues par la présence d'une partie tierce à la relation de couple, qui soulignera la dimension sociale du problème.

Enfin, la solution proposée ne doit pas être rejetée au motif qu'elle n'est que partielle. Il faut la considérer comme un premier pas vers une solution globale, vers laquelle il faut tendre.

C. Modifications apportées par la Chambre aux articles 4 et 6 du projet

En ce qui concerne la modification apportée à l'article 4 du projet, le ministre rappelle qu'elle fait suite à une observation du Conseil d'État qui paraît

blijkt. Oorspronkelijk was de toepassing van dit artikel niet beperkt. De huidige versie beoogt de strafbare feiten die bedoeld zijn in de artikelen 398 tot 405 van het Wetboek van Strafvordering.

De wijziging die aangebracht is in artikel 6, is een louter technische wijziging.

Die wijzigingen geven geen aanleiding tot opmerkingen.

III. STEMMING OVER DE AMENDEMENTEN

Artikel 2

De heer Desmedt dient het volgende amendement in (Stuk Senaat, nr. 1-269/8, amendement nr. 16):

« In het nieuwe lid voorgesteld in artikel 410 van het Strafwetboek de woorden « met wie hij samenleeft of samengeleefd heeft en een duurzame, affectieve en seksuele relatie heeft of gehad heeft » vervangen door de woorden « met wie hij als gehuwde samenleeft. »

Verantwoording

Dit amendement wil de tekst opnieuw invoeren zoals de Senaat die op 27 februari 1997 heeft aangenomen. Deze versie lijkt ons beter overeen te stemmen met de bedoelingen van de wetgever, namelijk het uitvoeren van een van de aanbevelingen aangenomen op de conferentie van Peking (september 1995) tijdens welke de deelnemers zich ertoe verbonden hebben iedere vorm van geweld en discriminatie tegenover vrouwen te voorkomen en in te perken.

De formulering van de Kamer van volksvertegenwoordigers is te ruim en is indertijd overigens door de Senaat verworpen.

Dit amendement wordt verworpen met 7 tegen 3 stemmen.

Artikel 7

Mevrouw Milquet en de heer Desmedt dienen het volgende amendement in (Stuk Senaat, nr. 1-269/8, amendement nr. 17):

« Dit artikel doen vervallen. »

Verantwoording

De indieners van het amendement menen dat de strafvordering wegens overtreding van de strafwet moet worden ingesteld door het openbaar ministerie. Indien men van mening is dat het openbaar ministerie zijn taak niet naar behoren vervult, moet worden opgetreden door middel van richtlijnen, het ombuigen van het strafrechtelijk beleid, enz.

fondée. Initialement, le champ d'application de cet article n'était pas limité. La version actuelle vise les infractions prévues aux articles 398 à 405 du Code d'instruction criminelle.

La modification apportée à l'article 6 est purement technique.

Ces modifications ne suscitent aucune observation.

III. VOTE DES AMENDEMENTS

Article 2

M. Desmedt dépose l'amendement suivant (doc. Sénat, n° 1-269/8, amendement n° 16):

« Dans l'alinéa nouveau proposé à l'article 410 du Code pénal, remplacer les mots « il cohabite ou a cohabité et entretient ou a entretenu une relation affective et sexuelle durable » par les mots « il cohabite maritalement. »

Justification

Cet amendement a pour objectif d'en revenir au texte adopté par le Sénat le 27 février 1997. Cette disposition nous semble davantage respectueuse de l'esprit qui a poussé le législateur à intervenir, à savoir la mise en œuvre d'une des recommandations de la Conférence de Pékin de septembre 1995 au cours de laquelle les participants se sont engagés à prévenir et à diminuer toute forme de violence et de discrimination à l'égard des femmes.

L'expression retenue par la Chambre des représentants est trop large et avait d'ailleurs été rejetée à l'époque par le Sénat.

Cet amendement est rejeté par 7 voix contre 3.

Article 7

Mme Milquet et M. Desmedt déposent l'amendement suivant (doc. Sénat, n° 1-269/8, amendement n° 17):

« Supprimer cet article. »

Justification

Les auteurs de l'amendement estiment que l'action publique du chef des infractions à la loi pénale appartient au ministère public. Si l'on estime que celui-ci ne remplit pas cette mission comme il convient, il faut intervenir par des directives, par l'infléchissement de la politique criminelle, etc.

Men mag die opdracht van het openbaar ministerie niet overdragen aan vzw's wegens het risico dat het openbaar ministerie dan nog minder belang zal hechten aan deze problematiek.

Daar het hier bovendien niet gaat om een klacht-misdrijf maar om een misdrijf waarbij een eenvoudige aangifte de strafvordering op gang moet brengen, zal de reële bijdrage van een vereniging die mishandelde vrouwen verdedigt, vanuit juridisch oogpunt zeer beperkt zijn aangezien die vereniging noch schadevergoeding kan eisen noch de strafvordering kan instellen.

Zij zal ten hoogste het slachtoffer kunnen «bijstaan», zonder dat het gaat om echte rechtsbijstand want dit zou het monopolie van de advocaten in het gedrang brengen. De vereniging kan eigenlijk niets anders doen dan het slachtoffer doorverwijzen naar een advocaat.

De indieners van het amendement verwijzen naar de wetgeving betreffende de mensenhandel.

Wanneer de vereniging Payoke een geval kent waarop deze wet van toepassing kan zijn, deelt zij dat mee aan het openbaar ministerie, die de strafvordering instelt.

Payoke heeft evenwel geen toegang tot de dossiers. Dat zou zij wel kunnen hebben indien zij in rechte zou mogen optreden.

Dergelijke verenigingen hebben er alleen belang bij dat de betrokken feiten vervolgd worden, maar zij hebben er geen belang bij om in rechte te kunnen optreden in de zin van artikel 17 van het Gerechtelijk Wetboek.

De tekst is dus een lege doos voor de verenigingen en dreigt bovendien verwarring te stichten wat betreft de juiste inhoud van hun recht om een vordering in te stellen.

Er moet voorkomen worden dat de ontworpen bepaling onterecht gelijkgesteld wordt met andere bepalingen, zoals bijvoorbeeld het recht van de vakbonden om voor hun aangesloten leden in rechte op te treden.

Bovendien kan zo een ongelijke situatie ontstaan met betrekking tot andere, ernstigere feiten, waarbij geen vorderingsrecht wordt toegekend aan verenigingen.

Ten slotte betekent het aanvaarden van een collectief belang impliciet dat hier een afzonderlijk vorderingsrecht geldt, dat wil zeggen onafhankelijk van de wil van het slachtoffer. Dit was nu juist niet de bedoeling.

Dit amendement wordt verworpen met 5 tegen 4 stemmen, bij 1 onthouding.

On ne peut décharger le ministère public de cette mission au bénéfice d'a.s.b.l., avec le risque qu'il accorde encore moins d'attention à la problématique en question.

De plus, comme il ne s'agit pas en l'espèce d'un délit de plainte, mais d'un délit où une simple dénonciation doit normalement déclencher l'action publique, l'apport effectif d'une association de défense des femmes battues sera, sur le plan juridique, des plus restreint, puisqu'elle ne peut ni exiger la réparation d'un dommage ni exercer l'action publique.

Tout au plus pourra-t-elle «assister» la victime, mais il ne peut s'agir d'une assistance en justice, qui porterait atteinte au monopole des avocats. L'association ne pourra en fait que renvoyer la victime à son avocat.

Les auteurs de l'amendement se réfèrent à la législation relative à la traite des êtres humains.

L'association Payoke, lorsqu'elle a connaissance d'un cas susceptible d'entrer dans le champ d'application de cette loi, le signale au ministère public, qui met en œuvre l'action publique.

Cependant, Payoke n'a pas accès aux dossiers. Or, cet accès serait possible si cette association était autorisée à «ester en justice».

De telles associations ont seulement intérêt à ce que les faits en question soient poursuivis, mais elles n'ont pas d'intérêt à ester en justice au sens de l'article 17 du Code judiciaire.

Le texte n'apportera donc rien de plus aux associations, mais il risque de créer la confusion quant au contenu exact de leur droit d'agir.

Il faut éviter que la disposition en projet ne soit à tort assimilée à d'autres cas tels que, par exemple, le droit des syndicats de représenter leurs affiliés en justice.

Par ailleurs, on risque de créer une situation discriminatoire par rapport à d'autres délits plus graves, mais pour lesquels aucun droit d'action n'est conféré aux associations.

Enfin, l'existence d'un intérêt collectif implique l'existence d'un droit d'action distinct, indépendant de la volonté de la victime, alors que l'on veut précisément ici exclure cette possibilité.

Cet amendement est rejeté par 5 voix contre 4 et 1 abstention.

IV. EINDSTEMMING

Het wetsontwerp in zijn geheel wordt aangenomen met 6 stemmen, bij 4 onthoudingen.

Dit verslag is eenparig goedgekeurd door de 8 aanwezige leden.

De rapporteur,
Andrée DELCOURT-PÊTRE.

De voorzitter,
Roger LALLEMAND.

*
* *

**TEKST AANGENOMEN
DOOR DE COMMISSIE VOOR
DE JUSTITIE**

—————
Zie Stuk 1/269-10

IV. VOTE FINAL

L'ensemble du projet de loi est adopté par 6 voix et 4 abstentions.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité des 8 membres présents.

La rapporteuse,
Andrée DELCOURT-PÊTRE.

Le président,
Roger LALLEMAND.

*
* *

**TEXTE ADOPTÉ
PAR LA COMMISSION
DE LA JUSTICE**

—————
Voir le doc. 1/269-10